

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al "SOLIDARITĂȚII", asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii "SOLIDARITATEA" sunt:

Agricola (Ecia), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săses), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigăna, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșcana, Brașovul, Buciumăna, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Cămpăna, Cârțișoarea, Chiorana, Chiseteana, Codreana, Cod. J., Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Loina, Drăganul, Dunăreana, Economica (Cohalm), Economica (Făgetana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogăna, Gloria, Grănițeru, Hațegana, Hondoleana, Insoțire de credit (Căstrem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavosdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediu, Lipovana, Lucașfăru, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mișul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurașana, Mădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săses), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Silvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăna, Țibleşana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășna), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Încă un cuvânt la chestiunea băncilor populare și a cooperativelor sătești.

În numărul trecut al revistei noastre am făcut obiect de discuție ideea de a se revizui deciziunile aduse de «Asociațiune» cu privire la modul de rezolvire al chestiunii cooperativeelor la poporul nostru. Am făcut aceasta din un sentiment de datorință și cu cele mai bune intențiuni de a servi — la timp oportun — o cauză importantă. Că ideea noastră va fi sau nu apretiată de cei chemați a o considera, mărturisim — din punct de vedere subiectiv — ne este aproape indiferent. Noi ne-am spus părerea și cu aceasta ne-am salvat conștiința.

Expunând desvoltarea și stadiul chestiunii cooperative, am arătat, în articolul nostru trecut, că astăzi, când experiențele ni s'au înmulțit și când am avut parte să cunoaștem și opiniunile unor oameni de valoare, competenți în materie, în anumite privințe mărturisim alte credințe cu privire la această chestiune. Așa fiind, socotim, că, dacă am ridicat chestiunea revizuirii acțiunii cooperative, ni se impune să facem o mărturisire sinceră a actualelor noastre convingeri.

Înainte de toate ținem, că este absolut necesar să se facă deosebire între cooperativele de credit, băncile populare și între însoțirile de producțiune, circulațiune și consumațiune, pe cari, cu mai puține cuvinte, le-am numit: cooperative sătești. Această deosebire se impune prin natura lucrurilor și prin felul deosebit de rezolvire al acestor două instituțiuni diferite. Deosebirea aceasta s'a făcut de altfel de

tindenea unde acțiunile cooperative au dat rezultate. Va trebui deci să se facă și la noi

Cu privire la băncile populare, în general, mărturisim și astăzi convingerile expuse în memoriul «Solidarității» adresat comitetului central al «Asociațiunii», memoriu, care se publică în numărul de față al revistei noastre. Ținem a-nume că băncile ce le avem astăzi — ajutate de toți binevoitorii poporului — vor putea îndeplini, fără greutate și în condițiuni destul de avantajoase, rolul de mijlocitor al creditului productiv, trebuitor poporului nostru. Din acest motiv, cutezăm deci a susține, că nu am avea nici o trebuință reală să forțăm înființarea de bănci populare. Cu toate acestea — cum ne spune un bărbat ales al neamului nostru — băncile sătești sunt însă necesare pentru alte motive și cu un alt rost bine determinat. Ar fi adecă un mare bine pentru oamenii noștri dela sate, dacă trebuințele lor pentru împrumuturile mici și momentane le-ar putea satisface la ei acasă și dacă micile lor economii le-ar putea plasa spre fructificare la o instituțiune din satul lor, căci în chipul acesta s'ar cruța multe zile pierdute pe la băncile din orașe și orașele, ceace aduce cu sine, că împrumuturile mici sunt prea scumpe pentru țărani. Va să zică: bănci populare pentru afacerile mici, momentane și pentru economiile proprii ale membrilor, cari să cruțe pe oamenii noștri de vreme pierdută și de cheltuieli mari. Ținute în limitele afacerilor mici și din mijloace proprii și puse dela început pe baze altruiste, băncile populare vor umplea un gol simțit în organizațiunea noastră de credit. De aceea astfel de

bănci sunt vrednice de tot sprijinul și toată jertfa noastră. Astfel de bănci voim și noi.

Cu privire la rostul cooperativelor sătești (însoțiri pentru producție, valorizare etc.), chestiunea este mult mai lămurită. Ele se impun de sine. Azi pe toate terenele de activitate economică ale poporului nostru, traficul reciproc se face pe deaștre prin intermediari străini, așa că — cum se exprimă un bun cunoscător al stărilor noastre — zi de zi ne scapă din mâni zeci și sute de mii, punându-ne — sub acest raport — în o nejobăgie față de străini. În urmare organizarea vieții noastre comerciale dela sate, este una dintre problemele noastre economice cele mai mari. Pe acest teren cooperativele sătești își vor putea afla locul lor, lucrând cu folos pentru dânsele și pentru poporul nostru. În urmare suntem de părere, că chestiunea cooperativelor sătești trebuie să ne preocupe cât mai intensiv și rezolvirea ei să nu întârzie prea mult.

Rezumând punctul nostru de vedere, exprimat în cele precedente, putem conclud: voim bănci populare cu afaceri mici, din mijloace proprii și puse pe baze altruiste și voim cooperative sătești în scopul organizării vieții comerciale a poporului nostru.

Rămâne să ne mai spunem cuvântul și cu privire la modalitatea, cum s'ar putea înfăptui mai ușor, mai sigur și mai nimerit băncile populare și cooperativele sătești? În această privință suntem de părere, că rezolvirea cea mai bună ar putea-o da instituțiunile economice-financiare, anume înființate spre acest scop, provăzute cu mijloace materiale și cu puteri de specialitate cât mai bune. La toate popoarele organizarea vieții economice pe baza cooperativelor s'a făcut prin astfel de instituțiuni. Exemple avem destule, atât în patria noastră la compatrioții noștri Sași și Unguri, cât și în străinătate, ca de ex. în România. Cari ar fi aceste instituțiuni, nu e greu de găsit. Sunt centralele de cooperative, pentru cari așa credem am putea câștiga interesul și sprijinul publicului, dacă chestiunea s'ar studia temeinic și din acest punct de vedere. Suntem un popor destul de lipsit de capital. Cu toate acestea nu ni se va arăta un singur caz, când o chestiune economică sau financiară, bine studiată și clar expusă să nu fi fost îmbrățișată cu devotament de publicul român. Așa va fi, socotim noi, și cu eventualele centrale pentru cooperative. Și nu credem, că ne înșelăm.

Aceste sunt părerile noastre. Cu toate acestea, dacă cei chemați vor găsi o altă soluție, sau vor afla de bine să se continue începutul făcut de «Asociațiune» noi ne vom da tot sprijinul nostru.

„Solidaritatea“ și chestiunea cooperativelor.

În legătură cu articolii noștri relativi la băncile populare și cooperativele sătești credem de nimerit să publicăm și opiniunea direcțiunii «Solidarității» relativ la aceste chestiuni. Cum se știe «Solidaritatea» s'a ocupat și ea de chestiunea importantă a cooperativelor, stabilindu-și punctul său de vedere în o hotărîre și un momeriu înaintat în Aprilie 1912 comitetului central al «Asociațiunii». De aceste acte până acum nu s'a făcut publicitate. Socotim însă, că e bine să fie cunoscute, și de aceea le publicăm acum în întregime.

Deciziune

din ședința direcțiunii «Solidarității» ținută la 11 Aprilie 1912 în Sibiu.

În legătură cu raportul și opiniunea secretarului «Solidarității» relativ la lucrările inițiate de «Asociațiune» întru întruparea unei acțiuni cooperative, menite să contribuie la progresul social-economic al poporului nostru, se enunță următoarele:

I. Direcțiunea «Solidarității», care are și ea în programul lucrărilor sale o acțiune similară, se vede îndemnată în prima linie să-și exprime recunoștința față de interesul și jertfele, ce Dl Vasile de Stroescu se arată hotărît să aducă în scopul propășirii social-economice a poporului român din această țară;

II. Pentruca însă scopul ce-l urmărește Dl Vasile de Stroescu și ce trebuie să-l urmărim cu toții, să poată fi cât mai potrivit ajuns, direcțiunea «Solidarității» se vede obligată să atragă binevoitoarea atențiune a Onorabilului comitet central al «Asociațiunii» asupra hotărîrii adunării ei generale, ținută la 15 Iunie 1910 în Brașov, în înțelesul căreia — date fiind împrejurările specifice, în care s'a format și dezvoltat vieța economică-financiară a poporului nostru — află că acțiunea cooperativă va trebui să aibă în vedere în special însoțirile menite să ușureze și perfecționeze mijloacele de producție și circulațiune a avutului poporului nostru și că și în aceasta direcție va trebui urmat cu cea mai mare precauțiune;

III. Poporul nostru nu e pregătit și nici împrejurările în cari trăiește nu sunt întru toate prielnice unei acțiuni cooperative, care să dea rezultate apropiate și de aceea și pentru ca nu cumva prin o acțiune fără vreme să se producă o criză în satele noastre — după cum, durere, avem chiar și exemple vii — direcțiunea «Solidarității» e de părere că deocamdată acțiunea ar trebui să aibă în vedere propaganda, formarea de conducători și educația economică a po-

porului și că numai după aceea să urmeze — unde terenul va fi absolut pregătit — înființarea de însoțiri cu ajutorul moral și material al factorilor noștri financiari;

IV. Direcțiunea «Solidarității» — din motive ușor de explicat — crede că va fi practic ca acțiunea să nu se pornească dela «Asociațiune», ci dela acele instituțiuni ale noastre ale căror scopuri și probleme sunt mai aproape de natura lucrărilor, ce vor trebui efectuate în scopul acțiunii cooperative, lucrări la cari «Solidaritatea» din a sa parte se simte obligată să dea cel mai extins ajutor și

V. Intrucât Onorabilul comitet central al «Asociațiunii» ar fi de acord cu vederile direcțiunii «Solidarității» va face cel mai bun serviciu cauzei cooperative la noi, dacă în modul ce-l va afla de potrivit — va interveni la Dl Vasile de Stroescu să dea sprijinul său acțiunii, care — sub auspiciile și cu ajutorul moral și material al instituțiunii, ce se va afla mai potrivită spre acest scop — va lua asupra-și îndatorirea să pregătească terenul și poporul pentru intruparea acțiunii cooperative în scopul indicat sub pp II și III ale acestei decisiuni.

*

Onorabil comitet central!

Ocupându-se direcțiunea însoțirii noastre în ședința sa din 11 l. crt. cu chestiunea însoțirilor ca mijloc de progres economic la poporul nostru și luând act că și «Asociațiunea» se preocupă — pe baza proiectului prezentat de Dl Vasile C. Osvadă — de această chestiune, ne-a încredințat a Vă transpune părerea ei în cauză și a Vă ruga să o faceți obiectul justei D-V. aprețieri.

Când deci ne îndeplinim această însărcinare și sub /. Vă transpunem decisul direcțiunii «Solidarității» cu privire la acest obiect permiteți-ne — pentru înțelegerea cât mai ușoară a chestiunii — să o însoțim de explicările și motivele, pe cari se întemeiază ea.

I.

Direcțiunea «Solidarității» e convinsă de însemnătatea, ce poate avea la noi o acțiune cooperativă sistematică, potrivită împrejurărilor în cari trăim, ca mijloc de progres economic pentru poporul nostru și din acest motiv a și luat-o în programul lucrărilor sale. Dacă însă până azi nu a putut iniția o acțiune cu rezultat în această chestiune, cauza e a se căuta parte în lucrările de altă natură, cu care a trebuit să se ocupe, parte în lipsa acelor mijloace intelectuale și materiale, de care e condiționat — în mod firesc — succesul unei astfel de acțiuni. Dar azi, când vedem că D-V. ați fost fericiți să obțineți pentru această chestiune importantă sprijinul Dlui Vasile de Stroescu, direcțiunea «Solidarității» este de părere, că trebuie făcut totul ca ajutorul să se poată menține și întrebuințeze pentru o acțiune cooperativă cu adevărat folositoare intereselor economice ale poporului nostru.

II.

Pentruca însă scopul, ce-l urmărește Dl Vasile de Stroescu și pentru care trebuie să ne dăm cu toții sprijinul nostru, să fie cât mai potrivit ajuns, direcțiunea «Solidarității» — cu considerare la împrejurările în cari ne aflăm — se crede obligată să atragă binevoitoarea atențiune a Onorabilului comitet central asupra decisului adunării ei generale, ținută în 1910 la Brașov, în înțelesul căruia convingerea tuturor factorilor noștri economici, grupați în jurul însoțirii noastre este, că acțiunea cooperativă, la noi trebuie să aibă în vedere nu însoțirile de credit sau băncile populare cum li se mai zice, ci special însoțirile menite să ușureze și perfecționeze mijloacele de producțiune și circulațiune a avutului poporului nostru și apoi că și în această direcție, acțiunea cooperativă trebuie introdusă cu cea mai mare grijă.

Convingerea aceasta se bazează pe un fapt de absolută certitudine. Anume la noi — cum știți — creditul e organizat prin rețeaua destul de deasă a băncilor noastre și dacă în această organizare — pe care de prezent se întemeiază întreaga activitate economică și financiară a poporului nostru — există defecte și lacune, acestea nu numai că pot, dar trebuie chiar să fie delăturate, tot numai prin băncile, ce le avem. Băncile noastre sunt — fără deosebire — instituite cari au servit și servesc exclusiv creditul poporului nostru, în cea mai mare parte agricol. Și nu există nici o bancă românească, care să nu se fi înființat cu scopul mărturisit de a servi — dacă nu peste tot, cel puțin în prima linie — creditul țărănesc. Sub acest raport deci, în esență nu există nici o deosebire între scopul băncilor așa numite populare și între scopul băncilor noastre. Băncile noastre sunt toate «bănci populare» și forma lor de societăți pe acții nu le poate denega acest caracter, câtă vreme scopurile, ce le urmăresc și spiritul de care trebuie să fie pătrunsă activitatea lor, au în vedere ajutorarea creditului poporului.

E drept — nu tăgăduim — în activitatea lor, aceste bănci de cele mai multeori nu au servit creditul poporului în acel sens ideal, ce s'ar fi așteptat. Cauza însă nu este a se căuta în felul cum au mijlocit aceste bănci creditul și nici chiar în «uzurăria» — expresie gratuită și lipsită de temei — cu care se zice că ar fi lucrând unele din băncile noastre. Nu. Căci poți să dai unui popor milioane și nu l-ai ajutat, mai cu samă dacă se află pe o treaptă culturală mai inferioară. La creditul popular — mai cu samă în împrejurările noastre — chestiunea de căpetenie nu este atât capitalul, ci instrucția și controla de lipsă întru folosirea rațională și cu câștig și în scop de progres economic a acestuia.

Din acest punct de vedere judecată; activitatea băncilor noastre fără îndoială, lasă de dorit. A atribui răul exclusiv acestor bănci, însă e greșit. Progresul și organizația economică a unui popor nici unde în lume nu s'a realizat numai prin conlucrarea factorilor

de credit, ci prin conlucrarea armonică și la timp a tuturor forțelor vii, de care dispune un popor. Acesta fiind adevărul, tendința noastră viitoare nu poate fi alta decât ca din organizația creditului nostru să se delătore scăderile amintite, făcându-se corectivele necesare, dar în așa fel încât prin aceasta nu numai să nu se altereze, ci să se întărească chiar băncile noastre, pe cari se întemeiază viața noastră economică și financiară și cari — cum bine s'a reflectat de unii — după biserică sunt singura noastră organizație reală ca popor. În urmare nu poate avea aprobarea nici unui cunoscător al stărilor noastre, o acțiune, fie aceea chiar cooperativă, care ar avea de scop, cum așteaptă unii, înlocuirea — în altă formă — a actualei noastre organizații de credit. Actuala noastră organizație de credit — având sprijinul și controlul moral al publicului nostru va creă — după cum se și obsearvă deja — stări din ce în ce mai favorabile pentru progresul economic al poporului nostru. Ea poate mijloci cu ușurință creditul, de care avem trebuință pentru realizarea unui progres constant și durabil în viața noastră național-economică.

De aceste motive a fost pătrunsă aceea adunare generală a însoțirii noastre, care a enunțat că acțiunea cooperativă la noi trebuie să aibă în vedere în deosebi însoțirile de producțiune și de circulațiune a avutului poporului nostru. Și cu tot dreptul, pentru că dacă — având creditul necesar — s'ar izbuti să se dea și la noi o dezvoltare corăspunătoare și modernă a mijloacelor de producțiune, și dacă s'ar ajunge ca producțiunea noastră să fie cât mai cu câștig pusă în circulațiune, progresul economic al poporului nostru ar fi asigurat. Și cum la un popor cu forțe de producțiune atât de mărunte ca al nostru, numai reunirea acestor forțe mai poate facilita producțiunea și circulațiunea bunurilor de cari dispune, am recomandat ca mijloc potrivit: însoțirile, adăogând însă că în acțiunea cooperativă pentru organizarea producțiunii și circulațiunii românești pe temeiul de însoțiri, trebuie purces cu cea mai mare precauțiune. De ce? Ne vom explica în cele următoare.

III.

În rezoluțiunea noastră afirmăm, că poporul nu ne e pregătit și că nici împrejurările în cari trăește nu sunt întru toate prielnice pentru acțiuni cooperative cu rezultate apropiate și deci, pentru ca nu cumva prin o acțiune fără vreme să provocăm o criză în satele noastre, suntem de părere că deocamdată acțiunea ar avea să se mărginească la pregătirea terenului și la formarea de conducători.

Cumcă poporul nu ne e pregătit și conducătorii pentru o acțiune cooperativă ne lipsesc — e deja dovedit. E un fapt constatat, că însoțirile ce le-am avut și le avem aproape în totalitatea lor numai în formă sunt însoțiri. Într'altele isprăvesc o lucrare aproape puțin conștientă și tot atât de puțin folositoare ca a celor din urmă bănci. Cauza este, că

lipsește priceperea și cu deosebire devotamentul și stăruința enormă, ce o reclamă succesul unei însoțiri.

Ce privește acum o acțiune viitoare, de prezent prospectele ni sunt puțin ademenitoare. La noi elementul cult dela sate, pe care ar fi să se bazeze acțiunea cooperativă, ar fi în prima linie: preoții și învățători. Dar cu deosebire pe învățători azi — din cauza împrejurărilor publice nefaste — numai în parte îi mai putem angaja la acțiuni cu caracter național, fie acelea chiar și numai economice. Pe de altă parte starea lor materială e așa de dificilă încât, chiar dacă s'ar angaja la acțiunea noastră, nu vor putea face această în modul acela altruist, gratuit, cum se cere la o acțiune cooperativă. Iar a le cere să renunțe la venitele pe cari cei mai mulți le au din reprezentarea actualelor instituțiuni economice și a-i angaja și la lucrări noue — ar fi un lucru greu de ajuns.

Aceasta fiind situația noastră ar rămâne să ne ajutăm cu deosebire cu alți intelectuali ai satelor noastre, de cari însă sunt de tot puțini. Refugiul ne-ar fi: fruntașii din popor, pe cari trebuie însă mai întâi să-i creștem, să-i educăm. Și aceasta e o chestie de timp, care recere paciență. Căci a pripii acțiunea e deadreptul primejdios. Pildele ne indică aceasta în mod cert. Pretutindenea unde s'au pornit acțiuni cooperative, fără să fi avut oameni pricepuți și devotați — acestea au dat fiasco. În unele locuri din nepricepere, în altele din lipsă de devotament și din poftă de câștig nejustificată, însoțirile au intrat în afaceri, cari sunt împreunate cu pierderi materiale însemnate pentru membrii lor. Acolo avem exemple din Bucovina, unde oamenii și-au împlântat săcurea în copaci, din cari n'au mai fost în stare să o scoată. Ba chiar și la noi avem astfel de exemple. Ni se spune anume, că la două însoțiri din jurul Bistriței deasemenea — apucându-se conducătorii de afaceri, ce nu le-au priceput — s'au provocat crize în două comune de samă, ai căror locuitori azi sunt încurcați cu procese și cheltueli, din cari ei înșiși nu știu cum vor eși. În sfârșit exemple cumcă numai oamenii pregătiți pot arăta rezultate multămitoare avem și la unele din băncile noastre mici, unde din lipsă de oameni pricepuți și devotați, lucrurile merg destul de greu. Și dacă n'ar fi revizorii «Solidarității», cari adeveseori să le facă ori refacă lucrări de pe ani întregi, de mult s'ar fi înglodat. Pe picioarele lor fără ajutorul revizorilor, cu greu pot stă. — Ori, toate acestea dovedesc, că fără oameni pregătiți și devotați a ne apuca de lucru, ar fi riscat. Căci ceea ce în mic s'a întâmplat până acum, de aci încolo, poate urmă în mare, îndată ce acțiunea s'ar generaliză și acest pericol ar fi și mai grav. Dacă azi, când propriu zis abia avem însoțiri, constatăm astfel de rezultate, ce va fi când acțiunea s'ar inscenă — fără a avea oamenii necesari — pe o scară mai extinsă. Din aceste motive deci ținem, că la început acțiunea ar avea să

se mărginească la propaganda, la educația poporului și la formarea conducătorilor. Când apoi toate acestea ar fi isprăvite — ar urmă fondarea, alcătuirea de însoțiri.

IV.

Cum se vede din cele precedente chestiunea acțiunii cooperative nu e nici de cum ușor de rezolvit. La rezolvirea ei ar trebui să avem concursul tuturor instituțiilor, de cari dispunem și în prima linie al «Asociațiunii». Cu toate acestea direcțiunea «Solidarității» e de părere, că acțiunea să nu se pornească dela «Asociațiune» și nici să se pună exclusiv sub ocrotirea ei morală și materială. Motivele pentru cari crede aceasta își găsesc explicarea în precauțiunea cu care — în aceste vremuri destul nepriincioase acțiunilor noastre de tot felul — trebuie să purcedem.

Știm prea bine, că în regulamentele «Asociațiunii» s'ar putea găsi loc și pentru acțiunea cooperativă, ce ne preocupă. Știm și aceea că o astfel de acțiune n'ar putea fi interpretată de nimeni ca contrară scopurilor și problemelor «Asociațiunii». Cu toate acestea, considerând scopurile finale ale acestei acțiuni, cari nu pot fi altele decât organizarea național-economică a poporului nostru, putem lua ca sigur, că această acțiune nu va rămâne fără să nu producă resens în amintite cercuri din țară. Nu va rămâne, pentru că prin această acțiune se vor stânga nizuințele preocupate ale altora. Și se poate ca acțiunea să producă o reacțiune, care să conturbe lucrarea liniștită a «Asociațiunii». Tocmai de aceea pentru a preîntîmpina aceasta, credem că va fi bine ca acțiunea să se pornească de o altă instituțiune, care urmărește scopuri mai apropiate de natura lucrărilor, ce vor trebui înfăptuite în legătură cu acțiunea cooperativă. Susținem că e bine aceasta și din motivul că purcezându-se astfel «Asociațiunea» va putea continua a se preocupa și mai intensiv de problemele sale de cultură generală și pe de altă parte, pentru că în scopul acțiunii cooperative alte instituțiuni încă ar putea face aceleași servicii ca și «Asociațiunea». Intre instituțiunile, cari ar putea lua în mână acțiunea cooperativă e chiar și «Solidaritatea», care se simte datoare să-și ofere toate serviciile ei.

V.

În caz, că vederile de mai sus vor află și consimțământul Onoratului comitet central, direcțiunea «Solidarității» se roagă ca Dl Vasile de Stroescu să fie informat asupra împrejurărilor date și să i se ceară consimțământul ca ajutorul oferit să poată fi întrebunțat pentru o acțiune cooperativă, care să aibă de scop organizarea forțelor noastre în scopul înlesnirii și perfecționării producțiunii și circulațiunii avutului nostru național, acțiune care la început să se mărginească la propagandă și educație economică și care — dacă aflați de bine — să fie pornită și pusă sub scutul «Solidarității», care și-a oferit deja sprijinul său.

Când ajutorul Dlui Stroescu ar fi asigurat spre scopul indicat, ar urmă pregătirea planului special pentru întruparea acțiunii cooperative.

Sibiu, din ședința direcțiunii «Solidarității»,
ținută la 11 Aprilie 1912.

Parteniu Cosma m. p.
președinte.

Ioan I. Lăpedatu m. p.
secretar.

Bancherul din provincie.

Scrisoarea XV.

Acoperiri.

Soiurile de acoperire pe, cari le-ai ales anume pentru studiere nu se pot pertracta deavalmă. Diferă atât de mult una de alta în privința calității și a destinațiunii încât e necondiționat de lipsă ca să fie tractate în merit, fiecare special.

Transmiterea dreptului de proprietate. Niculae Raiu a transcris, — ca acoperire pentru împrumutul de 20,000 coroane, ce i-ai acordat, — dreptul de proprietate al moșiei sale din Stânișoara asupra ta. Antecesorul tău scrie despre afacerea aceasta în modul următor: «Raiu n'are avere, însă moșia lui plătește 25,000 de coroane».

Domnul Găgăuță nu a explicat, cum a ajuns la acest rezultat. Probabil că a tratat și afacerea aceasta după metoda lui superficială, și astfel nici nu ar produce nici o surprindere, dacă într'o bună zi ar ieși la iveală, că în cazul de față prețuitorul a fost însuși clientul Raiu.

Ce privește dreptul de proprietate, așa se vede, că advocații băncii n'au prea examinat documentele, iar pe de altă parte Domnul Găgăuță a fost convins, că actele trebuie să fie în cea mai perfectă ordine și că dreptul de proprietate sustă, deoarece moșia a fost mai bine de o sută de ani tot în posesia familiei Raieștilor.

Presupunerea aceasta însă în multe privințe poate fi foarte greșită. Nu este exchis ca moșia să fie îngreunată cu contracte sau alte servituți, lucruri, cari nu formează recerînțele neapărate ale dreptului de proprietate.

Repet, că numele clientului tău ocură foarte adeseori între strămoșii săi, așa că numele de Niculae Raiu, care obvine în documente, poate să fie eventual chiar al strămoșu-său și se poate întâmpla — deși d-nul Găgăuță a fost convins despre contrarul — ca să iasă la iveală, că debitorul tău a fost privit drept strămoșu-său propriu.

Să mergem mai departe. La astfel de moșii vechi se poate întâmpla, ca documentele să dispară sau să se piardă. Despre aceasta poate nici Raiu să nu știe nimic. Cu toate acestea așa un accident mic poate întrerupe continuitatea și eventual poate face imposibilă validitatea drepturilor sale de pără.

La întrebarea, că pentru ce n'a revidat banca actele prin fișalii săi, — prin ceace s'ar fi putut evita toate aceste eventualități neplăcute, — domnul Găgăuță s'a apărut cu aceea, că a presupus, că Raiu n'ar fi fost aplicat să supoarte cheltuielile. Ei, dar tocmai din acelaș motiv Domnul Raiu ar fi putut refuză și achitarea anticipativă a intereselor. Domnul

acesta a cerut dela bancă împrumutul de 20,000 de coroane, pe lângă anumite condițiuni, între cari cea dintâi a fost aceea, ca împrumutul să fie garantat prin transcrierea unui drept de proprietate de valoare corăspunătoare. Nu a putut presupune că banca cumpără «mâța în sac» fără a căuta să se convingă dacă de fapt, asigurarea ce o capătă, e de ceva valoare sau nu. Oare domnul Raiu și-ar fi dat banii împrumut în schimbul unei hârtii îngălbinite, care afirmative documentează un drept de proprietate garantând în măsură suficientă banii împrumutați?

Dar domnul Raiu e om de omenie și nici nu e în stare să spună neadevăruri. Mă rog de iertare dar aici nu aceasta e întrebarea. După cum am spus, se poate întâmpla că fără știrea lui să lipsească o verigă din lanțul necesar pentru justificarea dreptului pe proprietate. Dacă domnul Raiu în locul documentelor ar fi adus un sac plin cu bani și ar fi afirmat că sunt în el două mii de coroane, pe cari voiește să-i depună în contul său, oare s'ar fi aflat vătămat dacă domnul Găgăuță — nu mă îndoiesc că ar fi și făcut-o — ar fi numărat banii și s'ar fi convins că într'adevăr sunt două mii de coroane în sac?

În afacerile de bancă nimic nu este îngăduit să consideri ca fapt, despre ceea ce nu te poți convinge tu însuși în persoană. Ori și ce ai avea de cercetat, câtă vreme îți poți întări judecata cu logica mai înaltă a stărei faptice, nu-i iertat ca să te mulțumești numai cu presupuneri.

Să presupunem acum, că dreptul de proprietate al lui Raiu este justificat, că moșia e liberă de sarcini și că pretensiunea îți este pe deplin asigurată. Este oare probabil, că la caz când nu ar putea plăti, îți vei reprimi cu iuțea trebuincioasă cele 2000 de coroane cu interese și cu spese cu tot?

În prima linie trebuie să capeți drept de vânzare. Raiu va trebui să-și dea învoiala la vânzare, presupunând, că vei fi în stare a-l îndupleca să se despartă de moșia, care generații întregi a fost proprietatea familiei sale. Sau vei îndupleca pe un creditor de al lui ca să-l strângă cu ușă. Sau îl improcusezi în fine. Cam aceste forme de procedare îți stau la dispoziție, dacă voiești să realizezi valori de acoperire, pe cari legea — în mod ironic — le numește «asigurări corăspunătoare».

Să nu crezi însă, că calea, care conduce la valorizare e deja netezită, îndată ce ți-ai câștigat consimțământul la vânzare, fie prin înduplecare, sau insolvență, fie pe cale judecătorească. Chiar și atunci, când prețul de vânzare al moșiei din chestiune ar fi de tot modest, întreaga comună Bănești va ști, că vânzătorul este banca. Svonuri, cari circulă despre câștigul fabulos, ce-l au băncile la vânzările de moșii, demoralizează cumpărătorii, așa că chiar și cel mai mare ofert va stă departe de prețul, ce trebuie să-l atingi tu pentru salvarea pretensiunii. Probabil, că indispus vei fi nevoit să cumperi tu moșia, vei deveni astfel proprietar și vei incasa arânzile.

Că la ce sumă se vor urca acestea din urmă, după substragerea reparaturilor, investițiilor și ce mai știu eu câte de toate, aceea nu o poate spune nimeni. Aflând arândașii, că proprietarul lor nou este o bancă își vor mări și ei pretensiunile. Rezultatul din punct de vedere al venitului va fi de tot deprimător.

Toate acestea însă sunt numai de o importanță secundară. În locul prim însă trebuie să se ia în considerare faptul, că până atunci până când moșia este a ta, banii împrumutați pe ea sunt legați și nu

se pot folosi în afacerile curente, întocmai ca și cum ar zăcea pe fundul mării. Cu întabulări — aibă ele o valoare cât de mare — nu poți escontă cambii, nu poți da avansuri, nu poți plăti cecuri și nu poți licvida depuneri. Mai întâi trebuie să le prefaci în bani, pe cale de licitare publică, sau prin vânzare din mână liberă. Deși poate procedura aceasta este neplăcută și împreună cu pierderea unei părți a pretensiunii tale, totuși e mai bine dacă ai la mână banul uscat — chiar și cu aducerea anumitor jertfe — decât dacă l-ai ști legat fără nici un folos și venitul ar oscila după vremuri și capriții arândașilor între 3% și 0% la an.

Acții de cale ferată. Acum să trecem la aceea formă de garanții, cari cu drept cuvânt se pot numi «acoperiri model». Pentru acoperirea împrumutului de K 8000, ridicat de O. D. cu scadență de 3 luni, cineva depune 25 de acții dela căile ferate Bănești-Pălăniș, al căror preț de piață face cca 10,700 coroane. Cele 25 de acții s'au și transcris pe bancă.

Aceasta corăspunde tuturor recerincelor unei acoperiri de bancă de rangul prim. Împrumutătorul are la un astfel de împrumut următoarele favoruri: câștigarea dreptului de proprietate este simplă, transcrierea e ușoară și ieftină, vânzarea merge ușor, prețul e destul de stabil și acțiunile oferă destulă garanție în contra pierderilor.

În privința titlului de drept acțiunile de căi ferate sunt modelul clarității și al scurtimii. Nu se recerlăți și nici o mulțime de coale pentru concipiarea formalităților, cari de regulă se fac într'o limbă atât de confuză și de grea, că numai un om cu cvalificație juridică înaltă o poate pricepe.

Declarațiunea, cu care se transcriu acțiunile de cale ferată e tipărită pe o jumătate coală de hârtie, și e concipiata atât de simplu, că oricare amplotat mai bătrân de al tău o poate umplea în câteva minute și le poate isprăvi toate în cea mai perfectă ordine. Și acest document e de ajuns, pentru ca acția să se poată transcrie pe tine, — ori e vorba de sute ori de mii și încă în mod atât de irevocabil, ca și cum ar fi pe ele sigilul statului.

Acțiunile societăților mari de cale ferată se pot valoră oricând. În fiecare zi se pot preface în bani la orice bursă. În felul acesta acțiunile de cale ferată sunt a se privi ca cea mai perfectă acoperire de bancă, fiindcă la dorință se pot oricând preface în bani.

O altă însușire a lor e stabilitatea valorii. Dar abstrăgând dela aceasta, avansul ce l-ai dat pe acții de cale ferată îți este asigurat și în contra pierderii, pentru că ai supraacoperire de 15% și debitorul tău e obligat a menține această proporție. Dacă nu o ține îi poți vinde acțiunile. La astfel de afaceri pierderea e exclusă, de nu cumva intervine vre-o criză financiară de tot gravă, așa că cursul acțiunilor de cale ferată să scadă în timp de 24 oare cu sute de cor.

Valori la purtator. În portofoliul tău printre alte multe acoperiri ai și câteva obligațiuni, cari sună «la purtator». Ce privește stabilirea valorii și posibilitatea de a le vinde acestea, stau la locul prim. Cu toate acestea se poate ridica contra lor și o obiecțiune serioasă: dacă se fură tot atât de cu anevoie se pot recăpăta, ca orișicare bancnotă dispărută. Ori ce fel de alte valori se pot trece pe numele băncii sau se pot indossă expres asupra ei, așa că dacă se fură, hoțul nu le poate vinde și astfel pentru el n'au

nici o valoare. Vinderea și cumpărarea valorilor, cari sună la purtător însă, nu se pot opri prin înregistrare sau indossament. De aceea până atunci până se va găsi și pentru acestea o formulă, întocmai ca și la alte valori, ca la caz de înstrăinare sau furt să nu se poată vinde, este consult ca să ai în portofoliu cât de puține de astfel de acoperiri.

Astfel ajungem la întrebarea, că oare banca care păstrează atari valori, răspunzătoare este față de partidă pentru cazul că se fură acele valori? Dacă da, atunci cel mai simplu lucru este, ca peste tot să denegi păstrarea unor astfel de «obiecte periculoase», sau le primești numai sub condiția, că banca nici în caz de spargere de afară, nici în caz de foc, precum și nici în caz de altfel de abuzuri, nu ia asupra sa nici o răspundere.

Față de orice valori justificabile ale partidelor tale va trebui să fii cu aceiași atențiune, ca și față de ale tale proprii, și să procedezi totdeauna așa, pentru că dacă s'ar pierde nu ar fi transmisibile. Dacă însă câțiva dintre clienții tăi ar voi să-și plaseze banii în efecte «la portor», foarte acomodate pentru circulație, fiind ușor transmisibile și față de cari, hoții și spărgătorii au o predilecție deosebită — atunci nu este nici un motiv, ca bancherul să se încarce cu însemnatul rizic, împreună cu păstrarea astorfel de hârtii.

(Se continuă).

O nouă calculare a anului de afacere.

În urma faptului, că prin art. de lege XXVI: 1913 s'a modificat data începerii anului bugetar al statului și că cu începere dela 1 Iulie 1914 anul bugetar va dura în viitor totdeauna dela 1 Iulie și până la 30 Iunie a anului următor, secretarul camerei de comerț și industrie din Miskolcz sulevează în cercurile interesante ideea, ca pentru viitor întreprinderile obligate la dare de seamă încă să adopteze în locul anului calendaristic, anul bugetar — pentru încheierea socotelilor lor anuale.

Aceasta s'ar putea face cu atât mai ușor cu cât art. de lege XXVI: 1913 în § 2 conține dispoziția că: *societățile pe acții și însoțirile* întrucât voiesc să-și aducă anul de afacere în consonanță cu anul bugetar al statului, pot încheia pe timpul dela finele anului lor de afacere, până la începutul anului bugetar al statului *un bilanț special* și pe baza aceluia să stabilească și plătească dividendă.

Societățile pe acții și însoțirile, cari pân' acum și-au încheiat anul de afacere la 31 Decembrie, cu provocare la art. de lege XXVI: 1913 și printr'un conclud al adunării generale pot simplu introduce noul an de afacere, care în multe privințe este și mai motivat și și mai practic.

Îndeosebi este mai potrivit să se încheie anul de afaceri în Iunie — pentru întreprinderi industriale, fabrici etc. știut fiind, că cea mai intensivă activitate se desvoaltă în anumiți rami în lunile Octombrie — Mai, sezonul de vară fiind mai slab.

Pentru *institutele de bani* încă ar fi mai practică introducerea noului an de afaceri, deși obiceiul înche-

ierii cu 31 Decembrie este foarte adânc înrădăcinat la public. Și aci activitatea mai intensivă își ia începutul de obicei în lunile de toamnă și se termină primăvara, iar obositoarele și importante lucrări de încheiere nu ar cădea în sezonul principal, ci în așa numitul „sezon mort“ de vară, când afacerile și așa cam pauzează și lucrările din chestiune s'ar putea săvârși cu mai multă liniște.

Dacă câteva din băncile mari din capitală vor adopta noul an de afaceri, probabil că reforma va afla aderenți și la băncile mai mici din provincie.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

Din cel mai nou raport ministerial despre situațiunea agricolă din țară extragem următoarele:

În general se observă, că de astădată ministerul ungar de agricultură folosește la adunarea datelor statistice referitoare la agricultura un sistem cu totul nou, după care rezultatele, la cari ajunge, prezintă destul de însemnate diferențe față de cele arătate în rapoartele oficiale anterioare. După datele de acum ale oficiului statistic central se constată, că teritorul de arat al Ungariei pe anul acesta este de 22.720,697 jugăre din care 20.750,922 jug. (91·3%) sunt sămănat, iar restul de 1.969,775 jugăre (8·7%) sunt ogor. Din întreg teritorul sămănat ocupă: grâul 5.611,589 jug.; secara și îndoitura 1.914,096 jug.; orzul 2.066,277 jug.; ovăsul 2.082,096 jug.; porumbul, 4.617,025 jug.; cartofii 1.120,250 jug. și napii de zahăr 313,467 jug.

Din cauza ploilor aproape continue din vara aceasta, se știe, toate lucrările la câmp au suferit întârzieri, dar aceasta s'a resimțit și se resimte mai ales la adunatul bucatelor de secerare. Seceratul și mai ales căratul și îmblătitul bucatelor s'au făcut în condițiuni foarte grele și cu atâta întârziere, încât economii cu drept cuvânt se tem, că nu le va mai rămâne timpul necesar ca să pregătească pământul, ce va trebui sămănat de nou în toamnă, căci acum și până pe timpul sămănatului de toamnă li-se îngrămădesc tot alte și alte lucrări, cari nu pot fi amânate.

Grâul, în ținuturile mai ridicate, ba nici chiar la șesuri nu s'a putut seceră peste tot locul. Cel secerat, dar încă neimblătit a suferit pe alocurea scăderi destul de însemnate în ce privește calitatea, dat fiind, că în urma umezelii și a ploilor neîntrerupte, grăuntele a început a încolți în clăi, pe câmp. După datele prezentate, acum întâia-oară, de oficiul statistic central grâu s'a sămănat anul acesta pe un teritor de 5.611,589 jug., cari, cu media stabilită mai în urmă, pe baza raporturilor speciale prezentate de raportorii agricoli, de 7·38 m. m. la jugăr (în Ardeal 5·84) ar da o recoltă generală de rotund 41.400,000 măji metrice. La prețuirea oficială trecută s'a fost evaluat recolta totală de grâu cu 39.527,000 m. m., iar în anul trecut recolta a fost de 47.172,162 m. m. cu media de 7·68 la jugăr. — *Secara* și îndoitura — cu excepțiunea locurilor mai deluroase — e secerată și îmblătita ei e în curgere dar din cauza ploilor această lucrare înaintează foarte încet și cu multe întreruperi. Teritorul sămănat cu secară se stabilește după cele mai noi date, cu 1.914,096 jug., cari cu media de 6·98 ar da o recoltă totală de cca 13.350,000 măji metrice. (În Ardeal media

este după datele de până acum de abia 5.79 m. m. la jugăr). La prețuirea oficială anterioară recolta de secară a fost prețuită la 12.965,000 m. m., iar în anul trecut recolta generală a fost de 13.752,821 m. m. cu media de 7 m. m. la jugăr. Seceratul *orzului* e terminat aproape preste tot locul în țară. Rezultatele corespund, ba și întrec așteptările în ce privește cantitatea, pe când în privința calității lasă mult de dorit. S'a secerat orz de pe un teritor de cca 2.066,277 jug., cari cu media stabilită de 8.03 m. m. la jugăr vor da o recoltă generală de cca 16.595,000 m. m. orz, față cu 16.660,000 dela prețuirea anterioară și cu 15.271,204 m. m. din anul trecut. — *Ovăsul* în Ardeal, precum și în alte ținuturi muntoase ale țării încă nu s'a copt, pe când la șesuri e deja și secerat. De pe teritorul de cca 2.082,096 jug. sămănat anul acesta cu ovăs, se vor recolta cu media stabilită până acum de 6.86 (în Ardeal 7.06) la jug. cca 14.292,000 m. m. ovăs. La penultima prețuire s'a fost arătat recolta generală de ovăs cu 14.355,000 m. m., iar recolta anului trecut a fost — cu media de 6.41 — de 11.142,977 m. m.

Porumbul în general a suferit în urma ploilor prea abundante, rămânând înapoi în dezvoltare. Mai ales în ce privește formarea și dezvoltarea grăunțelor se aud plângeri din mai multe părți. Timpul umed va avea urmări nefavorabile și la coacerea porumbului și sunt deja temeri, că cel puțin în unele părți porumbul nu se va putea coace pe deplin, ca și în anul trecut. E sămănat cu porumb un teritor de cca 4.617,025 jug., cari cu media de 10.10 promet o recoltă de rotund cca 46.650,000 măji metrice. În anul trecut la 4.235,265 jug. cu media de 10.60, recolta generală a fost de 44.882,694 m. m. Recolta, ce se așteaptă la *cartofi* scade în urma putrezirii lor în pământ, ca urmare a umezelii prea abundante. Afară de aceasta se mai anunță și stricăciuni de peronospora și alte boale de acestea. Sorteile mai timpurii de cartofi s'au scos deja din pământ. În general se simte lipsa de timp uscat și cald, care ar împiedeca putrezirea cartofilor. E sămănat cu cartofi un teritor de cca 1.120,250 jug., cari cu media stabilită până acum de 46.05 ar da o recoltă totală de rotund 51.600,000 m. m. *Napilor de zahăr* și de nutreț nu le-a stricat timpul acesta umed. Se desvoltă foarte bine și promet o recoltă foarte frumoasă. Tot cam așa stau și sămănăturile de grădină cu mici excepțiuni. Nutrețurile măiestrite, în general, au dat rezultate bune în ce privește cantitatea, dar destul de slabe în privința calității lor. — *Luncile de fân* — pe unde n'au fost inundări mai mari — sunt frumoase și cositul otăvii s'a început. În Ardeal multe locuri de fân sunt încă și acum sub apă. *Pășunile* sunt verzi și frumoase. — *Viile* în general încă simt nefavorabil timpul umed și în special peronospora favorizată de umezeală face pagube tot mai mari. Se speră numai o recoltă *mijlocie* și în multe locuri *submijlocie*.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 27 August 1913.

Situația pieței internaționale de bani arată în general puțină schimbare dela ultimul nostru raport săptămânal încoace. Băncile mari reescontătoare continuă a stă în rezervă, în urma cărei împrejurări discontul se menține la nivelul din trecut. Aceasta în vederea marilor împrumuturi de stat în perspectivă

aproape pretutindenea în Europa. În London, deși distanța între rata oficială de $4\frac{1}{2}\%$ și discontul privat de $3\frac{3}{4}\%$, ar indică o reducere a ratei oficiale, totuși abia se crede că Banca Angliei se va hotărî la o astfel de măsură. Asemenea se menține discontul privat de 5% în Berlin și cel de $3\frac{3}{4}\%$ în Paris.

În piața internă de bani încă nu se poate înregistra vre-o schimbare. Circulația în piața deschisă este minimală și cererile se satisfac în cea mai mare parte a lor la Banca Austro-Ungară. Discontul privat a cotaș și în săptămâna expirată neschimbat $5\frac{7}{8}\%$ pentru cambii vieneze de prima bonitate; $6\frac{1}{16}\%$ pentru cambii budapestane de aceeași categorie și $6\frac{1}{2}\%$ — 7% și mai bine pentru alt material.

CRONICĂ.

Primejdia valahă continuă a formă obiectul de preocupare a patrioților noștri săcui-ardeleni. Pe primele zile ale lui Septembrie a. c. este convocată o mare adunare regnicolară la Cluj, al căreia obiect principal sunt chestiuni relative la politica de realități în Ardeal. Se vor da publicității, pe circa 20 coale tipar, din peana secretarului «Societății agricole ardelenese», Tokaji László, datele statistice asupra numărului moșiilor, cari în ultimii 10 ani au trecut din mâni maghiare în mâni valahe și săsești.

*

Moratoriile statelor balcanice. În Bulgaria moratoriul expiră 45 de zile după demobilizare, iar în Serbia după 90 de zile.

În Bulgaria prima zi de demobilizare a fost la 29 Iulie st. v., prin urmare moratoriul va expiră la 11 Septembrie st. v.

În Serbia moratoriul va expiră la 30 Octombrie st. v. Se așteaptă însă publicarea unei legi de lichidare, care va fixa exact data, după care o prelungire a angajamentelor luate nu mai este admisibilă. Deocamdată moratoriul a fost prelungit până la 10 Noembrie.

În Grecia data expirării moratorului n'a fost legată de terminul de demobilizare, ci s'a fixat o dată, care a fost însă mereu amânată.

Ultimul termin a fost fixat la 5 Septembrie st. v.

În Muntenegru moratoriul va expiră 6 luni după încheierea păcii, prin urmare pe la sfârșitul lui Ianuarie 1914. Este însă posibil ca aceste 6 luni să se considere dela încheierea păcii cu Turcia.

*

Asupra chestiunii cooperativelor, cu care ne-am ocupat în numărul trecut și prezent, am primit — la încheierea revistei noastre — și dela Domnul *Vasile C. Osvadă* un articol mai lung, căruia îi vom face loc în numărul nostru viitor, dorind a da loc cât mai larg discuțiilor asupra acestei importante chestiuni.

S U M A R.

Încă un cuvânt la chestiunea băncilor populare și a cooperativelor sătești. — „Solidaritatea” și chestiunea cooperativelor. (Deciziune). — Bancherul din provincie. — O nouă calculare a anului de afaceri. — *Agricultura*: Situațiunea agricolă. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Cronică*: Primejdia valahă, Moratoriile statelor balcanice, Asupra chestiunii cooperativelor.